

Bijlage 4: Pestprotocol

Pestprotocol

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden.

De voorwaarden

1. Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, de pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
2. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, beschikt de school over een directe aanpak, die verderop in dit document wordt beschreven.
5. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig.

De interne vertrouwenspersoon op school is het eerste aanspreekpunt bij meldingen en klachten over ongewenste omgangsvormen (seksuele intimidatie, pesten, discriminatie, agressie en geweld). Onze vertrouwenspersoon is er voor leerlingen, ouders en personeel. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en adviseren. Op onze school is een vertrouwenspersoon aangesteld, dat is J.T. de Bruin- Bruis.

Het pesten

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pest- probleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken. Op onze school werken we daarom met de Kanjertraining

De Kanjertraining

Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. De training wordt zowel gegeven in psychologenpraktijken als in klassen op basis- en middelbare scholen. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief).

Leerkrachten, directie, ouders en kinderen leren op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Wezenlijke gedragsveranderingen binnen groepen zijn niet

zomaar in een jaar bereikt. Daarvoor is een traject van meerdere jaren nodig. Indien de training goed gegeven wordt door ervaren mensen, blijkt de training op kort termijn effectief. Kinderen laten een afname zien van probleemgedrag en depressieve gevoelens, alsmede een toename op welbevinden en zelfwaardering in klassen met veel problemen en op psychologen praktijken (zie Vlieg 2015). Wordt de training uitgevoerd door minder ervaren mensen, zoals leerkrachten die zich de lessenreeks en de Kanjertaal nog eigen moet maken, dan zijn in de beginfase geen duidelijke positieve effecten gevonden. Wel blijkt dat pesten afneemt in klassen met veel conflicten. (zie ook de uitkomsten van Orobio de Castro c.s. 2018)

Met de Kanjertraining leren kinderen, leerkrachten en ouders zich op een positieve manier te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Reageer daarom niet met haat, wraak, gezeur, onverschilligheid of cynisme op problemen die zich voordoen in jouw leven. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

Kernwoorden van de Kanjertraining zijn: vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid.

De Kanjertraining is in 1996 begonnen als een ouder- en kindtraining. Deze ouder- en kindtraining wordt nu over het hele land gegeven in de diverse praktijken. Daarnaast is de training uitgegroeid tot een volwaardige methode voor het primair en voortgezet onderwijs.

De Kanjertraining is opgenomen in de database voor effectieve jeugdinterventies van het NJi als effectief volgens sterke aanwijzingen.

Het goede voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- ❖ altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- ❖ grappige opmerkingen maken over een klasgenoot
- ❖ een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- ❖ briefjes doorgeven
- ❖ beledigen
- ❖ opmerkingen maken over kleding of uiterlijk
- ❖ isoleren
- ❖ buiten school opwachten, slaan of schoppen
- ❖ op weg naar huis achterna rijden
- ❖ naar het huis van het slachtoffer gaan
- ❖ bezittingen afpakken
- ❖ schelden of schreeuwen tegen een klasgenoot

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Stelling 1:

Het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Stelling 2:

Een medeleerling heeft ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Stelling 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zal de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Afspraken in de klas kunnen zijn

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom alleen aan een ander als de ander dat wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam.
4. Als je boos bent ga je niet slaan of schoppen. Probeer het eerst samen uit te praten, ga anders naar de meester of de juf.
5. Niet zomaar klikken. Vertel wel aan de juf of meester als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of juf wanneer jij of iemand anders wordt gepest.
7. Lach elkaar niet uit en roddel niet over anderen.
8. Blijf van de spullen van een ander af.
9. Sluit elkaar niet buiten.
10. Nieuwe kinderen proberen we goed te ontvangen zodat ze zich welkom voelen.
11. We beoordelen kinderen niet op kleding of uiterlijk.
12. We wachten kinderen niet op na schooltijd.

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht. Die aanvulling wordt opgesteld door en met de groep, dit zijn de groepsafspraken. Deze worden worden zichtbaar in de klas opgehangen.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.
- Een zondebok zoeken uit frustratie.

Aanpak van pesten

1. Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben proberen zij er eerst zelf (en samen) uit te komen.
2. Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de ruzie op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.
4. Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt.
5. De fases van bestraffen treden in werking, zie onderstaande consequenties.
6. Als het vaker voorkomt neemt de leerkracht contact op met de ouders. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Consequenties

Als de leerkracht signalen van pesten opvangt stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. Hier zou de oplossingsgerichte Pestaanpak (No Blame) ingezet kunnen worden. De straf voor de pester is opgebouwd in 5 fases, afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont.

Fase 1:

- ❖ Eén of meerdere pauzes binnen blijven.
- ❖ Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- ❖ Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- ❖ Een gesprek voor de bewustwording van wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- ❖ Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een afgesproken periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

- ❖ Een gesprek aangaan met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

Fase 3:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de samenwerkingsverband, CJG, GGD en de schoolarts

Fase 4:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5:

- ❖ In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Toon medeleven en luister naar de leerling. Vraag hoe en door wie er wordt gepest.
- Ga na hoe de leerling zelf reageert op het pesten. Voor/tijdens en na het pesten.
- Laat de leerling zien hoe je op een pester kan reageren. Vaak is huilen of boos worden een reactie die een pester wil uitlokken. Zoek en oefen een andere reactie.
- Ga na welke oplossing de leerling zelf wil voor het pesten.
- Benadruk de sterke kanten van de leerling.
- Praat met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester.
- Geef de gepeste leerling geen uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs toe kan nemen. Niet over beschermen.

Begeleiding van de pester:

- Zoek naar de redenen van het pesten, zoals jaloezie, verveling, de baas willen zijn, buitengesloten voelen.
- Laat inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste leerling.
- Laat excuses aanbieden.
- Laat inzien welke sterke/leuke kanten de gepeste leerling heeft.
- Leer de leerling om niet meteen kwaad te reageren, maar zich te beheersen.
- Informeer ouders en overleg met elkaar.
- Schakel hulp in voor sociale vaardigheidstrainingen, via de huisarts, GGD of Jeugdgezondheidszorg.

Begeleiding van de klas:

- Praten, pestsituaties open bespreken: wat is er gaande in de klas?
- Laten inzien wat het effect qua gedrag en emotie is voor de gepeste en de pester.
- Met de klas teruggrijpen op afspraak 1 en 2.
- Rollenspellen spelen: zie blok 1 les 9 en bijlage 9 van de Vreedzame School.
- De groep vragen wat oplossingen kunnen zijn.
- De klas belonen als het lukt om het probleem gezamenlijk op te lossen.

Aan ouders van gepeste kinderen:

1. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
2. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
3. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
4. Door positieve stimulering kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
5. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een teamsport.
6. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Aan ouders van pesters:

1. Neem het probleem van uw kind serieus.
2. Raak niet in paniek, elk kind loopt kans om een pester te worden.
3. Probeer zelf achter de mogelijke oorzaak te komen.
4. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed extra aandacht aan uw kind.
6. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
7. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
8. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Aan alle andere ouders:

1. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
2. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
3. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
4. Geef zelf het goede voorbeeld.
5. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.